

SCHOONEBEKERS VIA NORG NAAR FRIESLAND EN HUN RELATIE TOT DE ZWARTBLES

door W. van Helden, Molenweg 1, Scherpenzeel (Gld.)

Schoonebeker-lammeren langs Norgermarkt op doorreis naar Friese weidegronden

In het laatste kwartaal van de vorige eeuw en ook nog in het begin van deze eeuw, bestond er een merkwaardige handelsrelatie tussen de dorpen Norg en Schoonebeek. Kooplieden uit het Noordenveld hadden namelijk de gewoonte om, tegen de nog bestaande Norger herfstmarkt, grote aantallen lammeren op te kopen in Schoonebeek en omgeving. De levering ervan geschiedde meestal te Wezup of Sleen, alwaar de dieren overnachtten. De volgende morgen werd de voettocht voortgezet en enkele dagen later verschenen ze dan op de Norgermarkt. Veelal werden ze daar al op de zgn. "voor-markt" verhandeld (dat was op de aan de eigenlijke jaarmarkt voorafgaande maandag of zelfs zaterdag). Ze werden dan doorverkocht naar Friesland, waar ze dan nog ongeveer 2 maanden konden worden afgeweid.

Het Schoonebeker-ras was wat forser van bouw en wat vleesrijker dan het gewone Drentse heideschaap, waaraan het overigens wel verwant is. Op de markten brachten die Schoonebekers veelal de beste prijzen op en de Drenten minder. Het merkwaardige is, dat deze markthandel in Schoonebeker-lammeren vrijwel uitsluitend plaats vond in Norg, waartoe de gunstige ligging van dit dorp in de verbinding van Zuidoost-Drente met Noordoost-Friesland wel een belangrijke rol zal hebben gespeeld; voor de Friese kooplui lag Schoonebeek ook te ver weg voor die tijd.

Enkele schapenhandelaren, die met name genoemd werden in dit verband, waren Biemolt, Moes en Bekman.

Hieronder enkele marktgegevens uit die dagen, zoals die voorkwamen in de Provinciale Drentsche- en Het Schoonebeker-ras was wat forser van bouw en wat vlees-rijker dan het gewone Drentse heideschaap, waaraan het overigens wel verwant is. Op de markten brachten die Schoonebekers veelal de beste prijzen op en de Drenten minder. Het merkwaardige is, dat deze markthandel in Schoonebeker"lammeren

vrijwel uitsluitend plaats vond in Norg, waartoe de gunstige ligging van dit dorp in de verbinding van Zuidoost-Drente met Noordoost-Friesland wel een belangrijke rol zal hebben gespeeld; voor de Friese kooplui lag Schoonebeek ook te ver weg voor die tijd.

Enkele schapenhandelaren, die met name genoemd werden in dit verband, waren Biemolt, Moes en Bekman.

Hieronder enkele marktgegevens van Norg uit die dagen, zoals die voorkwamen in de Provinciale Drentsche- en Assercourant:

	Datum:	Aanvoer:	Prijzen
jaarmarkt	1883 4 sept	3300	/ 4,-- tot /12,25
voormarkt	1890 30 aug	500	tot /9,-
jaarmarkt	1890 2 sept	3500	/ 4,50 tot /9,50
voormarkt	1891 31 aug.	700	/ 3,- tot /7.-
jaarmarkt	1891 2 sept.	2200	/ 2,50 tot /8,50
voormarkt	1892 5 sept.	500	/ 3,- tot /7,50
jaarmarkt	1892 6 sept.	2200	/ 2,- tot /7,50
voormarkt	1893 4 sept	500	/ 4,- tot f6.-
jaarmarkt	1893 5 sept.	1800	f 2,- tot /8,50
voormarkt	1894 3 sept	750	/ 4,- tot f7.25
jaarmarkt	1894 4 sept.	1875	f 3," tot f7,25
voormarkt	1895 2 sept	800	f 4,- tot /8,-

jaarmarkt	1895	3 sept.	2475	/ 3,- tot /9.-
voormarkt	1896	31 aug.	400	/ 3,50 tot /9,-
jaarmarkt	1896	1 sept.	1200	/ 3,- tot f8,50
voormarkt	1897	6 sept.	450	f 3,50 tot /8,25
jaarmarkt	1897	7 sept	2200	/ 2,50 tot /8,50
voormarkt	1898	5 sept.	950	/ 5,50 tot .f8,75
jaarmarkt	1898	6 sept.	3250	/ 3,- tot /9,-
voormarkt	1899	4 sept.	300	f 4,- tot f8,-
jaarmarkt	1899	5 sept.	1209	f 3,- tot /8,50
voormarkt	1900	3 sept	500	.f 4,50 tot f8,50
jaarmarkt	1900	4 sept.	1875	f 4,50 tot f8,50
voormarkt	1901	2 sept	600	.f 4,50 tot f8,25
jaarmarkt	1901	3 sept	1119	f 4,00 tot f8,50

(Al deze gegevens werden ons welwillend ter beschikking gesteld door de heer E.J. Werkman te Assen, voormalig Rijksarchivaris voor de provincie Drente.)

De mogelijke relatie tussen het huidige Zwartbles-schaap en de vroegere Schoonebeker.

Een der bekendste fokkers van Zwartbles-schape, de heer Seinstra te Oudkerk (Fr.), heeft als stelling dat zijn schape eigenlijk "Verbeterde Schoonebekers" zijn. Voorgaand verhaal over de schapehandel vanuit Schoonebeek via Wezup naar Friesland ondermijnt zijn stelling niet, integendeel. De heer Seinstra stelt, dat reeds zijn vader lammeren in Drente aankocht voor de weiderij en dat die, evenals hijzelf later, daarin streng heeft geselecteerd op gespierdheid/wolkwaliteit/vruchtbaarheid/kleur en aftekeningen en zodoende zijn huidige Zwartbles-stapel heeft verkregen en dus zonder inmenging van vreemd bloed. Dat typische "Zwartbles" treft men ook werkelijk nu nog aan in de zeldzame kudde met Schoonebekers, die men in Westerbork nog rijk is; het gemakkelijk af lammeren, alsook de opgerichte kop- en halshouding van Seinstra's Zwartblessen is ook duidelijk terug te vinden in de nog zeldzaam voorkomende Schoonebeker (+ 400 stuks). De stukjes van deze schape-puzzle passen zo te zien wel aardig in elkaar; helaas heeft geen enkele andere schapefokker mij zulks eveneens kunnen bevestigen. Wel berichtte genoemde Rijksarchivaris, de heer Werkman, dat op de laatst vermelde markt te Norg meerdere Friese kopers zochten naar geschikte dekrammen naast de gebruikelijke ooiën-aankoop uit het "Schoonebeker" aanbod.